

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ЗБАЛАНСОВАНОГО (СТАЛОГО) РОЗВИТКУ ТЕРІТОРІЙ

***Н. В. ПІЧКУР, голова правління
Центр екологічної культури у Запоріжжі***

Розглядаються проблеми створення умов збалансованого (сталого) розвитку сільських територій в Україні та зазначається фундаментальна роль поширення науково-практичних знань і навичок органічного виробництва шляхом створення в регіонах країни Мереж інформаційно-консультаційних центрів на базі аграрних коледжів.

Сталий розвиток, інноваційні технології, ринок органічної продукції, науково-практичний супровід

Економічною основою сталого розвитку села, що сприяє створенню екологічно безпечних, комфортних і привабливих територій життєдіяльності для селян та залученню нових мешканців, може слугувати органічне виробництво, орієнтоване як на міжнародні ринки, так і на внутрішнього покупця. Але серед чинників, що стримують успіх розвитку цього стратегічного для України напрямку, є недостатність професійно підготовлених кадрів, навчальних програм, методологічних матеріалів і посібників, дослідних ділянок та інших компонентів системної діяльності, яка має забезпечити науково-практичний супровід сільгоспвиробників, надати кваліфіковану підтримку з ведення присадибних господарств місцевим мешканцям, сприятиме популяризації здорового способу життя та покращенню екологічного стану навколишнього природного середовища, створенню внутрішнього ринку органічної продукції.

Дослідженню питань створення методологічних засад екологізації економіки країни в цілому, дорадчої діяльності та підготовки кадрів приділяється увага багатьох науковців [1, 2, 3, 4, 5, 6]. В той же час створення науково-практичного підґрунтя розвитку саме органічного виробництва є сьогодні не тільки новим і актуальним напрямком наукової діяльності, але й потребує невідкладного широкого втілення в регіонах України.

Метою досліджень є пошук практичних рішень сталого розвитку економічної та соціальної сфери сільських територій засобами створення інституційної основи розвитку органічного виробництва та

екологічної просвіти власників присадибних господарств в регіонах України.

Результати досліджень та їх обговорення. Недостатність кваліфікованих професійних кадрів у сфері органічного виробництва та, відповідно, науково-дослідницького та фахового консалтингового супроводу призвела до низького рівня обізнаності сільгоспвиробників і операторів продовольчого ринку про технології, переваги, вимоги органічного виробництва та існуючі можливості і перспективи.

Низька поінформованість населення в регіонах щодо позитивного впливу споживання органічної продукції на здоров'я дорослих і дітей, поліпшення екології середовища існування за рахунок впровадження технологій органічного виробництва стримує попит внутрішнього споживача на органічну продукцію, не спонукає використовувати екологічно безпечні технології у власних господарствах, що створює певні проблеми також і органічним сільгоспвиробникам, які межують з ними.

В регіонах відсутня системна діяльність з підготовки та підвищення кваліфікації кадрів у сфері виробництва та збуту органічної продукції (агрономів, технологів, економістів, менеджерів, маркетологів, інженерів та інших), обміну досвідом, налагодження партнерства.

Недостатня кількість або взагалі відсутні дослідницькі ділянки для науково-практичної діяльності з вивчення, адаптації до природно-кліматичних умов технологій органічного виробництва та отримання практичних навичок їх застосування на певних територіях, тестування і консультації та експлуатації і обслуговування спеціальної сільгосптехніки, обладнання тощо. Зазначені проблеми унеможливають професійний супровід сільгоспвиробників та окремих господарів.

Отже, зацікавлені сільгоспвиробники змушені вивчати технології органічного виробництва на власному досвіді, зазнаючи втрат, або взагалі відмовляючись від їх використання. Також відсутня системна інформаційна підтримка розвитку органічного ринку в Україні на регіональному та державному рівнях.

Як один з наслідків - дефіцит та висока ціна органічної продукції на внутрішньому ринку, що викликає низку системних проблем.

Тому, створення стійкого підґрунтя екологізації національної економіки та широкого поширення науково-практичних знань і навичок органічного виробництва в регіонах країни є суттєвим вкладом в стратегічний розвиток сучасної України.

Вагомим внеском у вирішенні зазначених проблем, в тому числі питань покращення здоров'я людей, екологічної безпеки, економічної спроможності є започаткування інституційної основи становлення органічного виробництва – важливої умови стійкого збалансованого

розвитку територій. Практичним рішенням буде створення в кожному регіоні Мережі інформаційно-консультаційних центрів (ІКЦ) на базі аграрних коледжів, які мають об'єднуватися у своїй діяльності регіональними Центрами органічного (природного) землеробства, створеними у аграрних вищих навчальних закладах відповідних областей.

Наступні кроки – це затвердження Наказу керівництва відповідного регіонального аграрного вишу про створення, структуру Мережі ІКЦ розвитку органічного виробництва, виділення земельних ділянок та інших ресурсів учбових закладів для забезпечення учбової програми з підготовки фахівців в сфері органічного виробництва, організації науково-практичної діяльності тощо, затвердження Положення Мережі ІКЦ розвитку органічного виробництва та узгодження документів Мережі ІКЦ з органами місцевого самоврядування, Міністерством аграрної політики та продовольства України, МОУ, НААНУ.

Серед основних завдань Мережі інформаційно-консультаційних центрів забезпечення учбового процесу з підготовки фахівців у сфері органік, в першу чергу серед студентів коледжів, створення інформаційно-технічної бази, інформування і проведення заходів (семінарів, презентацій, круглих столів, консультацій, днів поля тощо) для широкого кола сільгоспвиробників та місцевих мешканців у регіонах, проведення дослідницької діяльності, науково-практичного супроводу і консультацій, організації заходів обміну досвідом і налагодження партнерських зв'язків (науковими закладами і експертами, вітчизняними і міжнародними органічними господарствами та операторами органічного ринку, місцевими осередками Клубів органічного виробництва та іншими організаціями екологічного напрямку діяльності тощо), організація інформаційної підтримки на місцевому рівні, грантової підтримки.

Висновки. Отже, створення у кожній області України на базі аграрних коледжів Мережі інформаційно-консультаційних центрів, об'єднаних регіональним Центром органічного (природного) землеробства є реалістичним з точки зору практичної реалізації у сучасних умовах для втілення інноваційних екологічних досягнень, спрямованих на збалансований сталий розвиток територій та заслуговує державної підтримки.

Список літератури

1. Писаренко В. В. Місце дорадчих служб у розвитку органічного землеробства / В. В. Писаренко, О. О. Сєров // Збірник матеріалів IV Всеукраїнських Моргунівських читань із міжнародною участю, Полтавська державна аграрна академія. – Полтава: Дивосвіт. – 2014. – 223 с.
2. Катан Л. І. Модернізація аграрної освіти в контексті інноваційного розвитку агроменеджерів / Л. І. Катан // Збірник матеріалів IV Всеукраїнських

Моргунівських читань із міжнародною участю. / Полтавська державна аграрна академія. - Полтава: Дивосвіт. – 2014. – 412 с.

3. Безпарточний М. Г. Компетентнісний підхід як засіб формування якісної аграрної освіти / М. Г. Безпарочний // Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний менеджмент збалансованого (сталого) природного агровиробництва / Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет. – 2014. – 311 с.

4. Березіна Л. М. Екологічні проблеми підприємств АПК у системі екоосвіти /Л. М. Березіна // Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний менеджмент збалансованого (сталого) природного агровиробництва, Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет. – 2014. – 316 с.

5. Морозова О.С. Екологізація землекористування – умова виробництва екологічно-безпечної сільськогосподарської продукції / О. С. Морозова,

Л. М. Грановська // Матеріали II екологічного форуму «Зелена економіка. Зелені інвестиції. Зелений туризм, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, 2014. – с.147.

6. Купінець Л. Є. Науково-методологічне обґрунтування екологізації національної економіки / Л. Є. Купінець // Матеріали II екологічного форуму «Зелена економіка. Зелені інвестиції. Зелений туризм / Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України. – 2014. – 130 с.

7. Пічкур Н. В. Динаміка зростання органічного ринку в Україні і світі [Електронний ресурс] / Н. В. Пічкур / За матеріалами видань Федерації органічного руху України, проекту «Розвиток органічного ринку в Україні», МАУОВ «БІОЛан Україна» // Аграрний бюлетень (електронне інформаційне видання). – №12 (33) 2014. –15 с. Режим доступу: <http://ab.org.ua/wp-content/uploads/2014/07/AB-33.pdf>.

Рассматриваются проблемы создания условий сбалансированного (устойчивого) развития сельских территорий в Украине, отводится фундаментальная роль широкому распространению научно-практических знаний и навыков органического производства путем создания в регионах страны на базе аграрных колледжей Сети информационно-консультационных центров.

Устойчивое развитие, инновационные технологии, рынок органической продукции, научно-практическое сопровождение

Issues of creating conditions for balanced (sustainable) development of rural territories in Ukraine are considered in the work as well as fundamental role of spreading scientific and practical knowledge and skills in organic production through creation of regional networks of information and consulting centres on the basis of Agricultural Colleges.

Sustainable development, innovative technologies, organic market, scientific and practical support